

ՀԱՐԻՄԱ

29

ԱՅԾԱՐԱԾ

ՄԱՐԿՈՆ

ՀԱՐԻՄԱ ՅԵՐԵՎԱՆ 1928

Լույս է տեսնում ՀՍԽՀ ԼժԿ Սոցդասգլիսվար-
չության կից գործող մանկական գրականու-
թյան Հանձնաժողովի հավանությամբ.

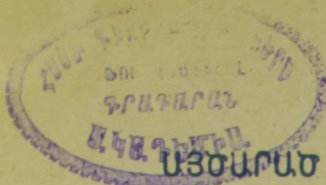
Հ. 696

Գրառեպլար № 571 բ.

Պ. 282

Տիրաժ 3000.

Յերեկան Պետհրատի Բ. տպարան —

ԱՅՑԱՐԱԾ ՄԱՐԿՈՆ

8189
A
1887

Ախպեր, դրուստ վրը գյուղացիք ճիշտ են ասում, թե բանուկ ճանապարհի վրա պետք է դուրս գալ: Թե չե՝ ետանդ վոչ գյուղ ե յերևում, վոչ ել ճար ու ճամպա:

— Յես ել եմ կարծում, ընկեր հրամանատար: Բա մարդիկ ողիմիջով հո՛ չեն թռչում: Ետանդ վոր գյուղ լիներ, ենա ճամպա յել կլիներ ելի, — բարձրահասակ ու խուճուճ մազերով մի կարմիր բանակալին սլատա: խառնեց զնդի հրամանատարին:

— Ապա մի ինձ լսիր, ընկեր կոմիսար, — ասաց հրամանատարը, — մեկ ել յետ չղառնանք մինչև այն գյուղը, վորտեղ առաջ ելինք, թե չե՝ կժողորվենք — կմնանք: Բայց ժամանակ ե, վոր դիվիզիային հասնենք: Շատ յետ ենք մնացել:

Գնդի կոմիսարը ձին հրամանատարի ձիուն հասցրեց:

— Լավ, յես դեմ չեմ: Միայն թե կարծում եմ, վոր այստեղ բոլորս ել պիտի մի քիչ հանգըստանանք և մի բան ուտենք:

— Հարկավոր ե հանգստանալ: Մանավանդ ձիերին, մեջ մտավ խուճուճ մազերով Մարտիկը, — առանց հանգստանալու ճամպա չենք կտրի:

— Հենց այստեղ ել իջնենք: Այ, հրեն են-
տեղ փոքրիկ լիճը շողշողում ե: Ահ, ինչ սի-
րուն ե:

Հեներին քշելով՝ առաջին ձիավոր բանակը
շատ եր հեռվացել: Ոտար, անծանոթ տեղեր
եր ընկել: Սահմանն անց եր կացել այն
կողմը: Հենց ետ մոտերքում ել լեհերը շրջում
եյին: Բավական եր, վոր զորամասերից մեկն
ու մեկը յետ մնար, նստեր հանգստանալու, ըո-
պեյական՝ մեկ ել տեսար ծլեցին: Սկսեցին մո-
տենալ: Բանակը հեռու գնալուն, թիկունքից
կտրվելուն պես լեհերն իսկույն յետևից խփում
շմացնում եյին:

Տեղերն անծանոթ են: Գալիցիայի գյուղա-
ցիներն աղքատ են և լեհերը նրանց լավ թափ
են տվել: Պարեն չի ճարվում: Ձիերը նորից ձե-
ռաց գնում են: Իսկ բուդյոնովցիների համար
ձին առաջին տեղն ե բռնում: Նա իր բերանից

կկտրի, բայց ձիու համար վոնց վոր լինի կճարի,
վորովհետև առանց ձիու բանը բուրդ ե:

Մինչև ձիերը ջրեցին և իրենք ել լողացան,
սկսեց մթնել: Խիտ ու կապույտ անտառի յե-
տևն արեւը մայր եր մտնում և յերկար սավեր-
ներն ընկնում ելին այն մարգագետիններին, ուր

մարտիկներն ելին իջել: Շուտով փոքրիկ հար-
մոնիկն սկսեց ճղճղալ, ներդաշնակ դոփեցին

մեկի վոտքերը, վոր չգիտելին թե հանգստութիւնն ինչ բան է:

Բոքոնները ձեռքից ձեռք ելին անցնում: Մսե պահածոնների թիթեղե ամանները շրխակալով բացվում ելին: Կուզելին տաք բան ուտել, բայց հրամանը լսեցին ու կրակ չարին, այլ չոր-չոր կերան:

— Այ թե մի շիլա լիներ հա՛, լազաթ կտար, տաք տաք, մի թիզ յուղը չերեսին:

— Շիլեն ինչ պիտի անես... անտառի հոտը քաշի շիլի տեղը կբռնի:

— Յա թե չե մի չայ լիներ, — շարունակեց նույն ձայնը, վոր շիլայի մասին եր խոսում:

— Այ, գլուխ: Չայից լավ է, գնա՛ խմիր:

Ուտելուց հետո պառկեցին գետնին ու հանգիստ խռվում ելին: Իսկ հարմո իկը հագլիվ հազ ճղճղացնում եր: Մարտիկներից մեկը հանկարծ վեր կացավ ու սկսեց ականջ դնել:

— Հլա կացեք, տղեք, կասեք՝ թպրտոց է դալիս:

— Դրուստ վոր թպրտոց է:

— Կարծես իլխի ըլլի, իլխի (ձիերի ջոկ): Հարմոնիկ ածող մարտիկը վզակոթին մի հատ կերավ, ու հարմոնը ցավագին ղլնգաց ու ձենը կտրեց:

Մարտիկները տեղերից թռան: Մարաղ մըտան: Ականջ են դնում: Իսկ դոփյունն արդեն պարզ լսվում է ու կարծես զնալով մոտենուր ղթվում է, թե ինչ վոր պար յեկողներ մարտիկներին շրջապատել և ուրախ պար են բռնել:

— Հեծեք.

— Հեծե-եք:

Մի ականթարթում բոլորը թռան թամբերին: Խրտնած ձիերն ականջները խշած՝ դողում են: Դոփյուռնի հետ քամին բերում է նաև ուրիշ ձայ-ներ, վոր վոչ յերեխայի լացի չեր նմանում, վոչ ել չտեսնված գործիքի ձայնի: Յեվ այդ ձայ-ներն այնքան տարորինակ ու սարսափելի յեն, վոր մարտիկների շունչը կտրվում, սիրտը զը-ցում ե:

— Չլինի՞ թե լեհեր են, — մի տեսակ վըս-տահոյ են թոչում ե մարտիկներից մեկի շըր-թունքներից:

Լեհեր — լավ ենք ճանաչում — վախենալու չի: Իսկ այս անծանոթ, անհասկանալի բանը, այնչա-ս ե չերկյուղալի:

Մարտիկներն իրար գլխի հավաքվեցին. սը-րերը գրնգացին ու հանկարծ...

Յերկար շաղիկով, սպիտակ ու յերկար շալ-վարով, մի փաթրիկ մարդ դուրս թռավ մարգա-գետին, իսկ նրա յետևից ինչ վոր մոխրագույն սև ու սպիտակ մի ամպ...:

— Վա՛ս ձեք տունը շեն, հա՛, եծ են, եծ, — գոռացին մարտիկներն ու սրերն իսկույն իջեց-րին:

— Տո՛ եծ են, եծ, — անցավ շարքից շարք:

Հրհռոցը հովիտը բռնեց ու տարածվեց հե-ռո՛ւ, հեռո՛ւ, չորս կողմը և շխշխկոցով արձա-գանքեց անտառները:

Մարտիկները թեքվելով ձիերի բաշին, աչն-

պես եյին վրնջում, վոր ձիերը նրանց տակին խաղում եյին:

Իսկ ժարգագետին դուրս պրծած այծարածը մեխվածի պես մնաց կանգնած ու հետո, կարծես թե մի բանից յախենալով՝ հետապըտուլտ պոկ չեկավ:

— Կանգնիր, փոքրիկ, կանգնիր, գոչեց գնդի հրամանատարը:

— Ո՛ւմ տղան ես:

— Մորուց-մանկուց եժ եմ արածացնում:

— Բա անունդ ինչ ե:

— Մարկո: Բա քոնը:

— Ի՞մը, — ծիծաղեց հրամանատարը. — Սիմոն. ծանոթներ ենք դառնալու:

Մարտիկներն ել չորս կողմից ծիծաղեցին ու քնքշությամբ նայեցին տղային:

— Մեզ ել ճանաչո՛ւմ ես, թե ո՛վ ենք, նորից հարցրեց հրամանատարը:

— Սալդաթ եք:

— Իսկ ի՞նչ սալդաթ ենք:

Փոքրիկ այծարածն ուշի-ուշով նայեց մարտիկներին ու պատասխանեց:

— Ի՞նչ իմանամ:

— Բուդյոնովցիներ ենք, լեհերի դեմ ենք կռվում:

Այծարածի աչքերը վառվեցին:

— Իսկ դու Բուդյոնին ես, — հարցրեց նա, վտառն առաջ դնելով:

— Յե՛ս, չե՛ս, յես նրա աղաչն եմ (անվանակից), — պատասխանեց հրամանատարը:

— Բա դու նրա անունը վճռտեղից ես լը-
սել:

— Մեր գյուղում, վճռտեղ, — պատասխա-
նեց Մարկոն ու պատմեց այն ամենը, ինչ
վոր գյուղացիները Բուդյոնու մասին ելին խո-
սում:

Մարտիկները լսում, գոհ ժպտում էին և,
վերջապես, մեկը պաշուսակը փնտռեցով, չորս
տակ ծալած մի լրագիր հանեց:

— Ուզո՞ւմ ես Բուդյոնուն տեսնել, — հարց-
րեց այծարածին:

— Ե՛հ, — ընենց, — պատասխանեց Մար-
կոն ու դեպի մարտիկը շարժվեց:

— Դե եստեղ նայիր:

Մարտիկը լրագիրը բաց արեց ու կռանա-
լով տղային տվեց:

Հենց առաջին չերեսից այծարածին նայեց
հաստ բեխերով ու խորամանկ աչքերով մի դեմք:

— Հլա տես, ե: Պատիկ ե, տո:

— Պատիկ ե, բայց ճատիկ ե, — ուրախ բացա-
զանչեցին մարտիկները:

— Ի՞նչ կասեք, ընկեր հրամանատար, չը-
քշե՞նք այս գյուղը: Գյուղացիներից համ բա-
նուկ ճանապարհը կհարցնենք-կիմանանք, համ
եկ տաք բանը ման կուտենք, — ասաց զնդի կո-
միսարը:

— Լավ ես ասում, — պատասխանեց հրամա-
նատարը ու դարձավ Մարկոյին:

— Դե ապրիս, կարո՞ղ ես մեզ տանել ձեր
գյուղը:

— Ինչո՞ւ չեմ տանիւ կտանեմ — ուրախ բա-
ցազանչեց փոքրիկ այծաբաժը:

Միզողն գյուղն իր նման փոքրիկ ու աղ-
քատ գալիցիական գյուղերից հեռու չեր ըն-
կած: Կարծես պոկ եր չեկել այդ գյուղերից ու
պոկ գալուց հետո՝ խորդ ու բորդ ճանապարհ-
ներով գլորվելով—կանգ ե առել այն ժամանակ
միայն, չերբայլ ես գլորվելու տեղ չկար:

Մի կողմից կիսաբոլոր գետն եր, իսկ մյուս
սից՝ խիտ անտառները:

Աղքատ եր գյուղը, աչքան աղքատ, վոր
հարկահանները կամ մտրակով, կամ մահակնե-
րով, իսկ չերբեմն ել զենքի ուժով ելին թագա-
վորի համար վերջին փշրանքները դուրս բաշում:

Դժվար եր Միզողին մոտենալ: Բայց հար-
կահանները թեև վոչ հաճախ, ելի հենց տարե-
կան մեկ չերկու անգամ քեֆները հարցնում ե-
լին: Տանում ելին վերջին ունեցածը, ստիպում
ելին հյուրասիրել իրենց և աչքի կտրածն ի-
րենց ելին վերցնում: Իսկ անհնազանդ գյուղա-
ցիներին, այսինքն նրանց, ովքեր տալու բան
չունեյին, բոլորի աչքի առաջ պառկացնում—
ճիպոտով ծեծում ելին, ուշք չդարձնելով՝ թե
նա ծեր ե կամ մանուկ:

Պատերազմի ժամանակ հարկահանները քիչ-
քիչ եյին յերևում, իսկ տասնինը թվին ել բո-
լորովին չեկան:

Գյուղացիներն սկզբում զարմանում ելին,
բայց հետո լսեցին, վոր ռուսներն ինչ վոր մի
հեղափոխություն են սարքել, թագավորին ու

կալվածատերերին գցել են, ստրաժնիկներին և ուրյադնիկներին քշել են ու ամբողջ հողը մնացել է գյուղացիներին:

Հետո չեւ լուր տարածվեց, թե լեհերը ռուսների վրա կռիվ են չեկել, վոր լեհերն ուղղում են թագավորին նորից իր տեղը դնել, վորովհետեւ վախենում են, վոր ռուս գյուղացիներին ու բանվորներին նման լեհ գյուղացիներն ու բանվորներն եւ հանկարծ նույն բանն անեն:

Ուստի, աջնուհետեւ եւ վոչ վոք չեր գալիս Միգոչ հարկ հավաքելու, վորովհետեւ գլուխները խառն եր: Կռիվը Գալիցիա չեւ հասավ:

Գյուղացիներն ասում ելին, վոր «միլիոն ձիավոր զորք ունեցող մի ատաման գնում է լեհերի վրա, և այդ ատամանի անունը Բուդյոնի չե, մի շատ ուժով եւ ժարդ է, չերեք արշին ըոյ (հասակ) ունի: Բա տակի ձին— չափ չունի: Յեւ չերբ Բուդյոնին կռվի յե դուրս գալիս, լեհերի թողը չի չերկում: Իսկ լեհերին թիվ ու համար չկա, մեկի տեղը չերկու հարյուրն է գալիս»:

Այսպես խոսելով՝ անհամբեր լուրեր ելին սպասում լեհերի հետ տեղի ունեցող կռիվներից ու վախենում ելին՝ չլինի թե լեհերը ճանապարհից իրենց գյուղն եւ մտնեն, վորովհետեւ լսել ելին, վոր լեհերը գյուղացիներին չեն խնայում— ծեծում, թալանում, սպանում են:

*
* *

Կարմիր բանակայիններին գյուղացիներից ամեն մեկը մի տեսակ դիմավորեց, վոմանք ան-

վատահուլթյամբ ու վախենալով, վոր «զինվորները» կսկսեն անկարգություններ անել, վերջին կտոր հացը կխլեն ու ձին կտանեն: Մյուսները, մանավանդ ավելի յերիտասարդներն, իրենք ելին կանչում իրենց խրճիթները, կճճում յեղածը սեղանին դնում և առանց կշտանալու հարց ու փորձ անում հեղափոխությունից, այն մասին, թե ինչպես են թագավորին գցել, հարցնում ելին այն կարգերից, վոր այժմ բանվորներն ու գյուղացիներն են մտցրել: Ամենից շատ հետաքրքրվում ելին այն բանով, թե ճիշտ ե, արդյոք, վոր գյուղացիներին հող են տվել: Յեվ չերբ կարմիր բանակայինները նրանց հավատացնում ելին, թե ճիշտ ե, նրանք հառաչում ելին.

— Ա՛խ, ո՛ւր եր, եդպես մի բան ել մեզ մոտ լիներ:

— Ի՛նչ կա վոր, լեհերին կջարդենք, ձեզ մոտ ել նույն բանը կլինի, — ասում ելին կարմիր բանակայինները:

— Իսկ կարող եք ջարդել: Ասում են՝ նրանք շատ են:

— Մենք ել քիչ չենք: Ով ուզում ե պատահի, մեր հրամանատար Բուդյոնու հետ ջարդ ու փշուր կանենք:

— Հետո, բա լեհ զինվորներն ինչացո՞ւ յեն: Լեհ զինվորը չգիտե, թե ինքն ինչի համար ե կռվում: Քշել են, նա յեւ յեկել ե: Իսկ մե՞ք կռվում ենք և գիտենք, թե ինչի համար. մեր բանվորա-գյուղացիական պետության համար ենք կռվում:

Գյուղացիներն ականջ ելին դնում: Կա-
նալք անդադար կերակուր ելին լցնում, խմո-
րեղեն բերում:

Այժարած Մարկոն տո ից-տուն եր. անցնում,
շեմքին մոտ կանգ առնում ու ականջ եր դնում:

կոչառ ու սևացած դեմքերով մարտիկները նրան դուր ելին գալիս: Դուր եր գալիս նրանց ուրախ ու համարձակ խոսելը: Դուր ելին գալիս ձիերը, վորո՞ց աչիքան լավ ու սիրով հոգ ելին տանում մարտիկները:

Նրան ամեն տեղ սիրով ընդունում, սեղան ելին նստեցնում: Իսկ մարտիկները նրա հետ կատակներ ելին անում, համոզում ելին նրան, վոր այժմից ձեռք քաշի, իրենց հետ լեհերին կոտորելու գնա:

— Կգալիր մեզ հետ, ելի,—ասում ելին նրանք,— ինչ ես լիճերի պոչը բռնել: Մեզ մոտ քեզ պես պատլաներ ենքան կան:

Բայց Մարկոն համառ կերպով գլուխը թափ եր տալիս ու չիր համաձայնում:

— Հը՛, լեհերից վախենում ե՞ս — ծիծաղում ելին մարտիկները: Վոչ: Մարկոն, լեհերից վախցողը չի: Գալից ու արջից ել նա չի վախենում: Միայն...

Մի քան թե սիրտն աչժերից, անտառներից ու լճերից չի կտրվում: Նա սիրում ե այդ բոլորը, ընտելացել ե այդ բոլորին: Ի՞նչը խաղաղ մարդ ե. սիրում ե, վոր իր որն ել խաղաղ անց կենա: Իսկ այնտեղ կրակում, կովում են: Այնտեղ աղվակալի յե, մարդ շատ կա:

Վոչ: Լավ ե Մարկոն այստեղ, այս լուռ ու խաղաղ Միզոչում մնա:

Կարմիր բանակալիկները կես ուր մնացին այնտեղ ու գնացին:

Գլուղացիները նլ անց ճանապարհ դրին

մինչև գլուղից դուրս գալը, իսկ Մարկոն իր
ալծերի հետ ե՛լ ավելի հեռու, համարյա թե
մինչև բանուկ ճանապարհը գնաց:

Այնտեղից հրաժեշտ տվին ու Մարկոն
կանգնած չերկա՛ր նստում էր, թե ինչպես են
վերջին շարքերն անցնում: Այնքան նախեց, մին-
չև վոր փոշու թանձր բուլաները բոլորովին
ծածկեցին ճանապարհը:

Այդ ժամանակ միայն Մարկոն վերադարձավ
ու նորից դեպի իր անտառներն ու լճերը գնաց:

*
* *

Վեց ու անց երկացել: Գլուղացիները չերկար
ժամանակ մտաբերում էին մարտիկների խոսակ-
ցություններն ու վորոշեցին՝ կռիվը վերջանալուն
պես մարդուդարկեն Մոսկով վորաչքով տեսնի և
ականջով լսի, թե ինչե՛ր են կատարվում այնտեղ:

Մարկոն այս բանն իմացավ և սկսեց խնդ-
րել, վոր իրեն ել հետները տանեն:

— Հո՛ ձեռաց չգնացինք, անմախ, — պա-
տասխանեցին նրան, բայց թե մերժելը — չմեր-
ժեցին:

Իսկ Մարկոն անտառոտ գառիվալրով մա-
դրլցելիս, կամ լճի ափին պառկած ժամանակ,
շարունակ մտածում ու մտածում էր, թե ինչ-
պես պիտի պատահի, վոր նա Մոսկովը, այդ
հեռո՛ւ, անհասկանալի Մոսկովը տեսնի:

Յե՛վ այսպես միտք անելով՝ նա շատ ան-
գամ ափսոսում էր, վոր չգնաց Բուդյոնովցիե-
րի մոտ: Չե՛ վոր կռիվը վերջանալուն պես, հա-

վանական ե, վոր նրանք ամենից շուտ գնան
Մոսկով: Իսկ հիմա մտիկ արա, վոր գյուղացի-
ների մտքով Մոսկով գնալ անցնի: Յերևի շուտ
չի լինի, ո՞վ գիտե, գուցե չգնան ել:

Բուդյոնովցիների գնալուց յոթ ու հետո մի
փորձանք պատահեց:

Զգիտես թե ինչպես, լեհական մի զորա-
մաս բանուկ ճանապարհից Միդոչ մտավ:

Առավոտը շուտ յեկան, իսկ կես ուրին ար-
դեն լաց ու կոծը գյուղը բռնել եր: Լեհերը
հենց վոր իմացան, թե ո՞վ եր նրանց հաց տվել
թե չե՝ անխնա, մինչև մահվան դուռը ծեծեցին:

Յեվ կուշտ հայհուելուց ու ծաղրելուց հե-
տո՝ ինչ վոր կարողացան — հետները վերցրին ու
գյուղից հեռացան, սպառնալով՝ մեկ ել վերա-
դառնալ:

Ամեն որվա պես Մարկոն առավոտը շուտ
այծերը տարել և յերեկոյան տուն եր դառ-
նում: Գյուղի հենց կողքին նա մի ծանոթ վոտ-
նաձայն լսեց ու մտածեց՝ «ելի բուդյոնովցի-
ներն են յեկել»:

Նրան դեմ ու դեմ մարդիկ դուրս յեկան,
վոր նույնպես ձի ելին նստած, նույնպես զին-
ված ելին, նույնպես հրացան ունեյին, բայց
սրանց հագուստներն ուրիշ տեսակ ելին ու սը-
րանք լեհերեն ելին խոսում:

«Լեհեր են», — վճռեց Մարկոն և ուզեց
ճանապարհից դուրս գալ:

— Կանգնիր, — լսվեց մի ձայն, — կանգ-
նիր, թե չե՛կրակեցի, — և ատրճանակի փողը
դեպի Մարկոն դարձավ:

Մարկոն կանգ առավ: Այժմերը խրտեցին —
ճանապարհից դուրս լեկան:

Սպասչի հրամանով զինվորներէից մի քանիսը
թափվեցին հոտի մեջ և այծերի մի յերրորդից
ավելին ջոկեցին:

Իմացան թե չե, վոր Մարկոն Միգոչի գլու-
ղացի հովիվ ե, սպան հայհոյեց.

— Ա՛յ, շուն-շան վորդիք: Են գլուղից ե,
վոր կարմիր բանակայիններին պահել եյին:

Նա ձին մոտեցրեց հովվին, մտրակը թափ
տվեց ու հարվածից կարմիր գոլն ակոսեց Մար-
կոյի գունատ դեմքը:

Հովիվը ճկվեց, ձեռքերը բարձրացրեց, վոր
յերեսը ծածկի: Զորս տակ ծալած թուղթը վայր
ընկավ նրա շապկի թևից:

Զինվորներէից մեկը ձիուց թռավ ու թուղթը
վերցրեց:

— Դէսը տուր,— հրամայեց սպան:

Զինվորը մոտեցրեց:

Սպան սկսեց դանդաղ բոց անել թուղթը:
Արջունը կամաց-կամաց խփում եր նրա յերե-
սը: Մեկ ել, թամբի վրա նա հանկարծ կատա-
ղեց, նրա դեմքը ծռմըռվեց, ուզում եր ինչ վոր
բան ասել և կատաղութունից խեղդվեց: Բեխե-
րավոր մի դեմք լրագրից ուղիղ նրան եր նա-
յում ու խորամանկ աչքերով ժպտում:

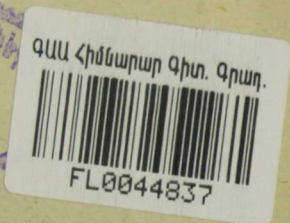
— Բուդչոնին՝ Բ. Բուդչոնին, — այսքանը
միայն կարողացավ ասել, — բը-բը-բուդչոն...

Լեհերից մի քանիսն ել ձիերը մոտեցրին
հրան ու շարունակ նայում ելին աչքան ծա-
նոթ և աչքան ատելի դեմքին:

Յերեսը ձեռքերով բռնած՝ Մարկոն կանգ-
նել եր, նա չտեսավ, թե ինչպես վերցրին իր
լրագիրը՝ ինչպես ելին մեկ-մեկ նայում աչդ
լրագիրը, ինչպես կարժրած դեմքերը կատաղի
նայում ելին իրեն, ինչպես յերեք ձեռք, ասես
հրամանով, ատրճանակների հետ վեր բարձրա-
ցան:

— Թրը՛խկ:

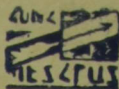
Յերեք ալ շիթեր ներկեցին փոքրիկ ա, ծա-
րած Մարկոյի սպիտակ ու յերկար շապիկը:
Նա բիթ ու բերանի վրա յեկավ, ապա՝ յետ-յետ
գնաց ու սկսեց դանդաղ-դանդաղ նստել գետ-
նին, և, վերջապես, վալը ընկավ ու ալնպես ել
յերեսը բաց չաբեց:

[034]

K

A $\frac{1}{8189}$

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ.